

II. Hallgatói Fórum – Atipikus szerződések

Az “Atipikus szerződések – hallgatói fórum” az oktatás-kutatási interdiszciplinárisát megvalósulásának jegyében a polgári kötelek jogának legfrissebb formáinak témakörét érintve elérte kitűzött célját. A rendezvény keretében a meghívott vendégek öt atipikus – a gazdasági folyamatokat markánsan érintő – magánjogi kontraktus gyakorlati kérdéseivel ismertették meg az érdeklődő joghallgatókat és a résztvevő egyetemi oktatók számára is szakmai probléma felvetéseket, friss joggyakorlatbéli fejlemények prezentálták.

A meghívott előadók olyan szakjogászok voltak, akik munkájuk során az egyes atipikus szerződésekkel foglalkoznak. A vendégek a timesharing, a lízing, az önálló kereskedelmi ügynöki, factoring és távollévők között kötött szerződések témakörében tartottak előadást.

A résztvevők közül elsőként dr. Nagy Tamás, a Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal (MKEH) fogalmazója szólalt fel az ingatlanok időben megosztott használatára irányuló timesharing-szerződést érintő gyakorlati kérdésekkel, problémákkal kapcsolatban.

Dr. Nagy Tamás felhívta a figyelmet arra, hogy a vállalkozás által az adott ingatlanokra vonatkozó használati jog értesítésének az engedélyezése iránti eljárásban a kérelmezés helyett 2009. október 1-től a bejelentés lett az alkalmazott módszer.

A szerződésből adódó jogalkalmazási nehézségeket az előadó négy pontba sorolta.

- I. Nem csupán a különböző országok gyakorlata tér el a szerződés tárgyát képező jog természetét illetően, de a magyar kormányrendelet sem válaszolja meg a kérdést, hiszen az alapján lehet speciális használati jog és tulajdonjog is. Erre vonatkozóan a földhivatalok gyakorlata is eltérő. Van, amelyik bejegyzi az ingatlant az ingatlannyilvántartásba, van, amelyik nem.
- II. Egy másik aktuális probléma, hogy a hazai jogszabály hatálya az ingatlanokra terjed ki, de megkeresések érkeztek MEKH-hez arra vonatkozóan, hogy ingó dologra kívánják a szerződést megkötni. 2009. január 14-én az Európai Parlament és Tanács elfogadta a 2008/122/EK irányelvet, melyet 2011 február 23-ig kell a tagállamoknak implementálniuk és amely már lehetővé teszi az ingókra kötött timesharinget is.
- III. A kormányrendelet által az sem teljesen tisztázott, hogy a vállalkozás milyen jogviszony alapján értékesítheti a használati jogot: Két lehetőség ismert: Vagy a vállalkozás a tulajdonosa az ingatlanok, vagy harmadik személy megállapodást köt a használati jog értesítésére vonatkozóan. Az utóbbi esetén tisztázatlan, hogy mi történik például akkor, ha a tulajdonos tulajdonjoga megszűnik. A szakmai megoldás-javaslatok kidolgozása folyamatban van: terv többek között a vagyoni biztosíték nyújtására kötelezés bevezetése.

- IV. A vállalkozás köteles tartózkodni attól, hogy a szerződéstől számított 15 napon belül bármilyen címen fizetést fogadjon el vagy követeljen, de a gyakorlatban kialakult az a megoldás, hogy letétbe helyezi az összeget harmadik személynél, tipikusan ügyvédnél, ami ugyancsak későbbi problémák forrása lehet.

Dr. Nagy Tamás kitért még a vállalkozások hatósági ellenőrzésére, melyet a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság, a Gazdasági Versenyhivatal, és a MKEH látnak el. A MKEH általi ellenőrzés keretében végrehajtott intézkedések: a bírság, a felfüggesztés és törlés timesharing vállalkozások jogellenes működésének közjogi jellegű szankciói.

A Magyar Lizing és Finanszírozó társaságok Szövetsége Képviselőtében Dr. Bartal Tamás, a HYPO Alpe-Adria Leasing Zrt. megbízott jogásza nem csak az általa képviselt cég tevékenységére tért ki a lizingre vonatkozóan, hanem egy vállalati jogásznak a teendőiről az őt érő szakmai kihívásokról is beszélt.

Az általa képviselt cég nagyszámú lizing ügyletet bonyolít le. Esetükben fokozottan érvényesül az atipikus kontraktusok egyik fontos jellemzője, a blanketta szerződések és általános szerződése feltételek alkalmazása.

Az előadó felhívta a figyelmet arra, hogy ebből a szempontból nagy fontos a cég üzletszabályzata és az egyénileg kötött szerződések közötti kereszthivatkozás, ami által sok jogi probléma megelőzhető. Fontos jellemzője a lízingszerződésnek, hogy a lízingbe vevőktől valamilyen mértékű önerőt várnak el, ami annak biztosítására hivatott, hogy a fél nem mondja fel a megállapodást. Más, tényleges bizonyítékként, zálogjogot, kezességet, óvadékot és visszavásárlási garanciát kötnek ki.

A Közvetlen Értékesítők Szövetségét képviselő Dr. Kiss Zita szövetség tagjának, az Avon Cosmetics Hungary Kft.-nek a vállalati jogásza. Szakmai tevékenysége a távértékesítéssel összefüggő szerződésekre és az önálló kereskedelmi ügynöki szerződésekre is kiterjed, hiszen a cég képviselőtében tevékenykedő területi képviselők és koordinátorok is ilyen megbízás keretében látják el feladataikat. Dr. Kiss Zita az Avon áruértékesítő tevékenységével kapcsolatban gyakran felmerül a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat gyanúja, így körültekintően kell eljárni már a brossura elkészítésénél is, hiszen az is reklámnak minősül. Az értékesítési folyamat minden fázisában megjelenő ellentét, hogy a marketing- és reklám- szakemberek gondolkodásmódja különbözik a jogászokétól, így amíg nem alkalmaztak minden egyes vállalati osztályon belül jogi szakembereket, sokkal több hatósági szankciót alkalmaztak, illetve nagyobb összegű bírságokat is kiszabtak a céggel szemben.

A Magyar Faktoring Szövetség képviselőtében elsőként Bodáné Cser Erzsébet tartott előadást a faktoring-szerződésekre vonatkozó kérdésekről a GLOBÁL Faktor Zrt. elnök – vezérigazgatójaként annak közgazdaságtani aspektusait igyekezett hangsúlyozni.

A magyarországi joggyakorlata kontraktust engedményezésnek tekinti. Az elnök aszszony elsőként emelte ki, hogy a Hpt. a pénzügyi szolgáltatások, ezen belül is a pénzügyi kölcsönnyújtás körébe sorolja a faktoringot, így a fakrorálásra csak azon vállalkozások jogosultak, amelyek hitelintézeti vagy pénzügyi vállalkozás formában működnek és a PSZÁF engedélyével rendelkeznek. Statisztikai adatokkal érzékeltette ezen atipikus szerződések gazdasági jelentőségét, elmondta ugyanakkor, hogy hazánkban még nem annyira a faktoringot igénylő ügyfelek száma, és főleg a fővárosban működnek faktor-cégek.

A követeléskezelés a kontraktus lényege, amely a gyakorlatban leginkább hotel-és kölcsönnyújtási ügylet révén realizálódik, és számos más jegye miatt nem minősül hagyományos értelemben vet engedményezésnek. A lényegi tartalmi elemről (a faktor vállalja-e a követelés behajthatatlanságának a kockázatát) eredő csoportosítás szerint létezik “nem

valódi” factoring, amikor a faktor a követelés átruházásakor kiköti, hogy az adós mulasztása esetén a hitelező köteles “ visszavásárolni” a követelést. Magyarországon ez típus a kötött megállapodások 63%-át teszi ki. A “valódiként” aposztrofált másik csoportba azon szerződések sorolandók, melyek esetekben a faktor viseli az adós késedelmes vagy nem teljesítésből eredő kockázatot, és védelmet nyújtja hitelezőknek. A faktorálás folyamata során kiemelkedő jelentőségű a szállítók faktor-cégek általi minősítése a nekik nyújtandó hitel szempontjából.

Az elnök asszony a factoring főbb előnyeiként említette, hogy a követelés általában rövidlejáratú forrás, és az ügyfél számára biztonságot jelent, hogy követelését egy cég biztosítja. Előadás legvégén a felmerülő jogi kockázatra hívta fel a figyelmet, ami a szerződés értelmezéséből adódhat, ha összevetjük a fentebb már említett jogalkalmazási besorolást és a törvényi fogalmat, valamint hpt. rendelkezéseit.

A Magyar Fakotring Szövetség másik képviselője az MKB Bank Faktoring Üzletágában jogászként tevékenykedő Dr. Molnár Tamás volt, aki a factoring értelmezésének problematikáját ragadta ki felmerülő gyakorlati nehézségek közül.

A ptk. szerint a factoring engedményezésnek minősül, melynek a háttér anyaga az adásvétel. Fogalmi ellentét merül fel, hiszen a Hpt. meghatározása szerint a factoring egy finanszírozási forma. Dr. Molnár Tamás álláspontja szerint, a factoring nem atipikus, hanem típuskombinációs szerződés.

Jelenleg 65 cég végezhet Magyarországon Faktoring- tevékenységet, és statisztikai adatok alapján 2009.évben kb. 200.000 engedményezés valósult meg. Az előadó kitért az új Ptk. faktoringot érintő rendelkezésre (önálló szerződéstípusként kerül szabályozásra). A törvényi fogalom alapján háromalanyú jogviszony jön létre. A faktor kötelezettségeit vagylagosan határozza meg a törvényi rendelkezés: vagy finanszírozza, vagy biztosítja a jogosult által ráruházott követelést, a követelés nyilvántartására és érvényesítésére pedig csupán a jogosultságot szerez. A szerződés érvényességi kelléke az írásbeliség: erre a kikötésre azért volt szükség az előadó meglátása szerint, mert a kötelezettséggel szemben akkor hatályosul a megállapodás, amikor tudomást szerez róla, így az írásbeli alak megkönnyíti az értesítést és a tudomásszerzés bizonyítását.

Az 1993ban megalakult Áruküldők Egyesületének képviselőjében Thurzó György elnökúr és az egyesület jogásza Dr. Vogel Barbara ügyvédnök tartott előadást a távollevők között kötött szerződések, és ezen belül, az egyesület tevékenységével közvetlenül összefüggő, speciális szolgáltatásra irányuló “csomagküldő kereskedelem ” témakörében. Thurzó György elsőként a csomagküldő kereskedelem fogalmának módosulására hívta fel a figyelmet. Megjegyezte, hogy a – világon egyedülálló Magyar elnevezés megtevesztő, mert nem csak fizikai formában csomagként érkező áru lehet kereskedelem tárgy, hanem az is csomagküldésnek (helyesebben áruküldésnek) minődül, ha valaki például letölt egy csengőhangot egy szolgáltatótól.

Három fontos kritériuma van az áruküldő tevékenységek: az ügyleti döntés pillanatában a vevő és a vállalkozó fizikailag nem egy helyen tartózkodnak, az ajánlat bármilyen kommunikációs csatornán eljuthat a fogyasztóhoz, és a vállalkozás valamilyen módon eljuttathatja a vevőhöz az árut.

Dr. Vogel Barbara leginkább saját szakmai tevékenységeiről mesélt. Elmondta, hogy egy egyesület jogi képviselője elsősorban jogértelmezési feladatokkal szembesül munkája során. Az áruküldő tevékenységére vonatkozó rendelkezéseket számos jogszabály tartalmaz, melynek változásainak nyomon követése jelentős szakmai munkát igényel. Fontos feladatköre a jogszabályalkotásban való részvétel, valamint naprakésznek kell Lennie a

jogszabályváltozások tekintetében, és azokat közérthető módon kell prezentálnia az egyesület tagjai számára. A jogalkalmazási gyakorlat megismerése szempontjából fontos a szakmai konferenciákon és az ún. “workshop-okon” való részvétel Klasszikus ügyvédi teendői keretében a tagok általi egyedi megbízáshoz igazodóan személyre szabott tanácsokat nyújt.

A fórum a Magyar Tudományos Akadémia- Szegedi Bizottság Gazdasági Jogi Munkabizottságának tagjai, Dr. Szabó Imre dékán úr, Dr. Papp Tekla PhD docens asszony és dr. Strihó Krisztina PhD szervezésében került megrendezésre. Célja – a Munkabizottság törekvéseinek megfelelően – elsősorban az volt, hogy az oktatás és kutatás területén elősegítse az elméleti és gyakorlati dimenziók közötti kapcsolat megteremtését.

A Dr. Papp Tekla PhD docens asszony által oktatott “Atipikus szerződések” egyetemi kurzus keretében tizenegy olyan magánjogi kontraktussal ismerkednek meg a végzős joghallgatók, amelyek az elmúlt tíz-húsz év folyamán nagy gyakorlati jelentőségre tettek szert. A leendő jogászok számára remek lehetőség volt, hogy a fórum keretei között az anyagi jogi szabályok elméleti síkja mellett ezen megállapodások gyakorlatias megközelítésével találkozhattak, így könnyebben érthetővé válhatott számukra az egyes szerződések mibenléte.

A 2010-es vizontlátás reményében ezúton is köszönjük a tisztelt előadók részvételét és magas színvonalú előadásait!